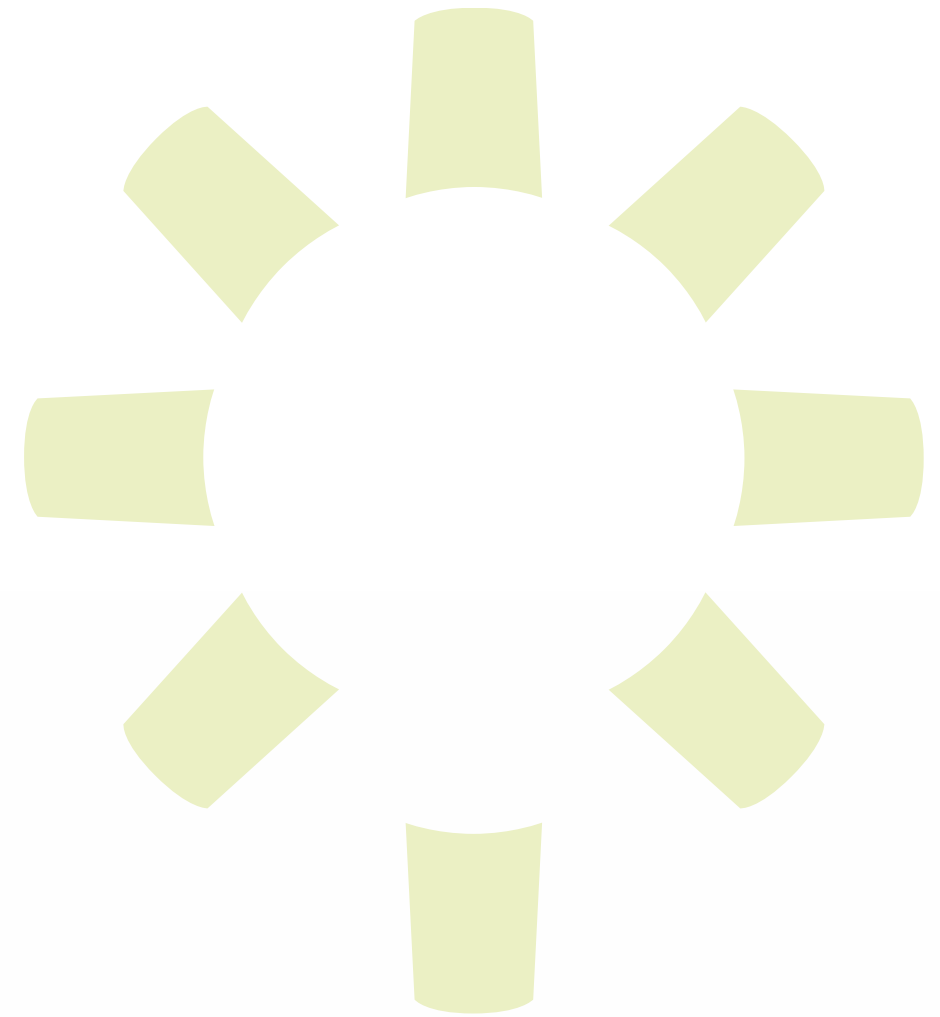

Utviklingshemming og seksualitet

Kunnskapsbanken

Her finner du artikler, filmer, lenkesamlinger og annet innhold knyttet til tjenester for personer med utviklingshemming.

Søk her blant 1217 artikler

Arbeid og aktivitet

[Ordinært arbeid](#)

[Dagsenter](#)

[Arbeidsrettede tiltak](#)

Helse og omsorg

[Rus](#)

[Habilitering](#)

[BPA](#)

[Psykisk helse](#)

[Helse](#)

[Ernæring](#)

[Seksualitet](#)

[Legemidler](#)

[Aldring](#)

Hjem og miljø

[Boformer](#)

[Universell utforming](#)

[Velferdsteknologi](#)

Kultur og fritid

[Aktivitetsområder](#)

[Støttekontakt](#)

Oppvekst og utdanning

[Barnehage](#)

[Grunnskole](#)

[SFO](#)

[Videregående opplæring](#)

[Voksenopplæring](#)

Tema og fagområde

[CRPD](#)

[Diagnose](#)

[Kriminalitet](#)

[Kommunikasjon](#)

[Minoritetsbakgrunn](#)

[Selvbestemmelse](#)

[Tvang og makt](#)

[Livssyn](#)

[Identitet](#)

[Ledelse og organisering](#)

Pårørende og familie

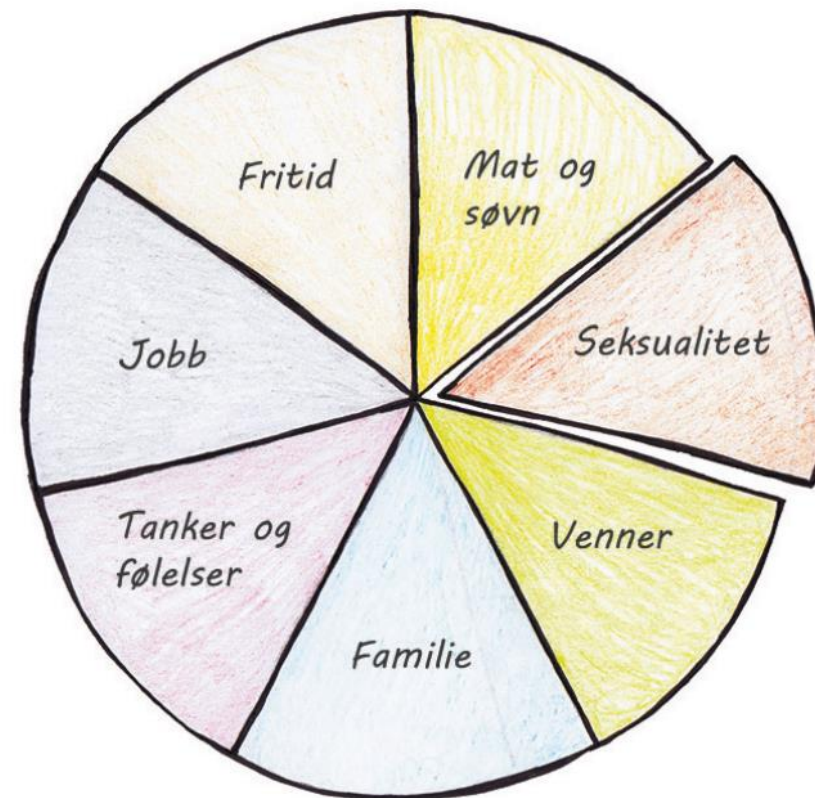
[Foreldre](#)

[Søsken](#)

[Foreldre med kognitive vansker](#)

Seksuell helse

«En tilstand av fysisk, følelsesmessig, mentalt og sosialt velvære relatert til seksualitet. Det er ikke kun fravær av sykdom, dysfunksjon eller funksjonsnedsettelse. **Seksuell helse krever en positiv og respektfull tilnærming til seksualitet og seksuelle forhold**, herunder også muligheten for å ha lystfylte og trygge seksuelle opplevelser, fri fra tvang, diskriminering og vold. **For at seksuell helse skal oppnås og opprettholdes, må alle mennesker seksuelle rettigheter respekteres, beskyttes og oppfylles**» (WHO, 2006)

Bildet er hentet fra ordboken, Hva betyr ordene? Seksuell helse

Sentrale føringer

- **Retten til seksualitet er omfattet av flere menneskerettigheter**
Menneskerettighetene, FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter, FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, FN-konvensjon for rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD)
- **Målsetting om full deltakelse og likestilling** for personer med utviklingshemming skal gjelde for alle områdene i livet, herunder retten til privatlivet. Viktig med tilpasset kunnskap om kropp, seksualitet og identitet til utviklingshemmede (Meld. St. 45 (2012-2013) *Frihet og likeverd*)
- I forbindelse med Ansvarsreformen ble **retten til seksualliv** omtalt som en sentral del av retten til å bestemme over eget liv. Forholdet skulle legges best mulig til rette for at den enkelte skulle få et sunt og harmonisk forhold til seksualitet og seksuelle opplevelser (NOU 2016:17 *På lik linje*)
- Nasjonal veileder, *Kommunen skal legge til rette for god **seksuell helse** hos personer med utviklingshemming.* (Helsedirektoratet 2021)
- **Retten til vern mot utnyttning, vold og misbruk** (Meld. St. 8 [2022-2023])

Overgrep

Mulige tegn på overgrep

- Forandring i atferd
- Kroppslige, somatiske tegn
- Redsel for personer eller arenaer som tidligere har vært trygge
- Overdreven seksualisert atferd
- Regresjon
- Depresjon og tristhet

Punktene kan også være andre mulige forklaringer

TryggEst – Vern for risikoutsatte voksne

OM SEKSUELLE OVERGREP OG DINE RETTIGHETER

LETT Å LESE!

Seksuelle
overgrep

Rettigheter

Finn hjelp

Les historier
fra andre

Spill: Du
bestemmer!

Lettlest informasjon om
seksuelle overgrep og
rettigheter

noeharskjedd.no

Retningslinjer

Ved seksuelle overgrep mot voksne med utviklingshemming

Veileder

Til «Retningslinjer ved seksuelle overgrep mot voksne med utviklingshemming»

Håndtere og avdekke overgrep

Retningslinjer og rutiner

Kompetanse til ansatte og til personer med utviklingshemming

Om utviklingshemming og seksualitet

- Utviklingen går i retning av større aksept, samtidig synliggjøres en usikkerhet til omsorgspersoner omkring fare for seksuelle overgrep og utfoldelse av seksuelt mangfold.
- Fokus på seksuelle risikoer i stedet for glede, lyst og intimitet i opplæringen.
- utfordringer med å få tilgang til informasjon og støtte.

Seksualvennlig miljø

- respektere og anerkjenne temaet
- ha en åpen og positiv tilnærming til temaet
- være i stand til å ta imot spørsmål på en respektfull måte
- ha en ansatt som personene er trygge på, og som de kan snakke med om temaet
- ha forum for refleksjon over arbeidet
- innhente kunnskap gjennom blant annet nettsider, fagbøker, kurs/videreutdanninger
- arbeide med temaet i habiliteringsarbeidet og i utarbeidelse av planer og tiltak.
- utarbeide egne opplæringsplaner om seksualitet for å øke kunnskapen i temaet
- søke bistand hos Habiliteringstjenestene for råd og veiledning

Refleksjonsspørsmål

Har dere et seksualvennlig miljø på arbeidsplassen? Nevn eksempler.

Veiledning om seksualitet til personer med utviklingshemming

Seksualitet og seksuell helse har lenge vært et neglisjert tema for personer med utviklingshemming. Personene har behov for mer kunnskap om kropp, forhold og seksualitet.

Skrevet av: **Otto von Münchow**

2. januar 2024. Sist oppdatert: 2. januar 2024

Eksempel fra Lørenskog kommune

Erfarer at personene selv har lite kompetanse om seksualitet

Økt kunnskap hos ansatte

Kartlegging via Kroppkunn og Sexkunn

Utviklet opplæringsopplegg

Materiell og ressurser

Hva betyr ordene? Seksuell helse

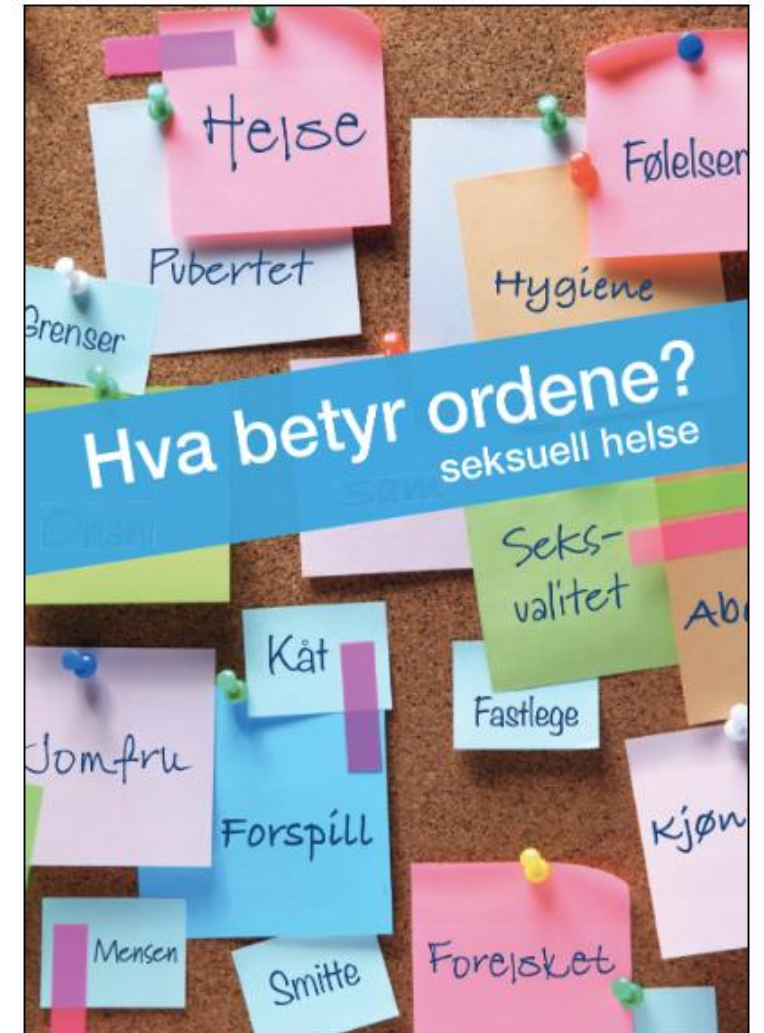
Forklarer begrep på en enkel måte.

Seksualitet: Litteratur, materiell og nettressurser

I denne artikkelen har vi samlet et utvalg av ressurser i temaet seksualitet.

Skrevet av: Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemming (NAKU)

4. januar 2022. Sist oppdatert: 15. april 2024

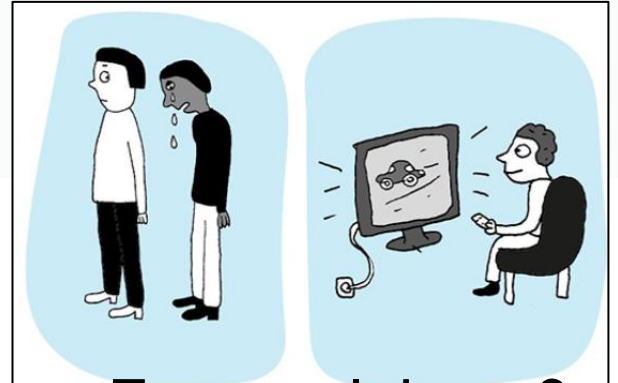

Kroppkunn og Sexkunn

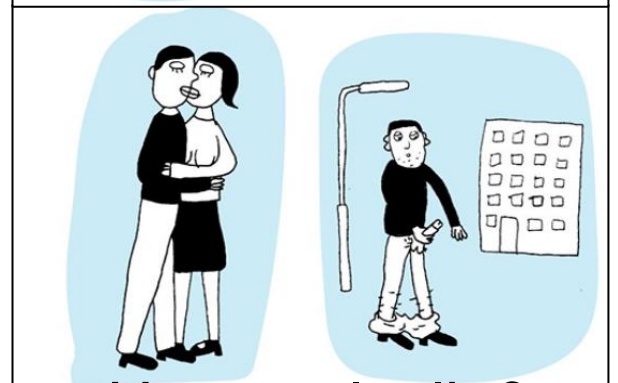
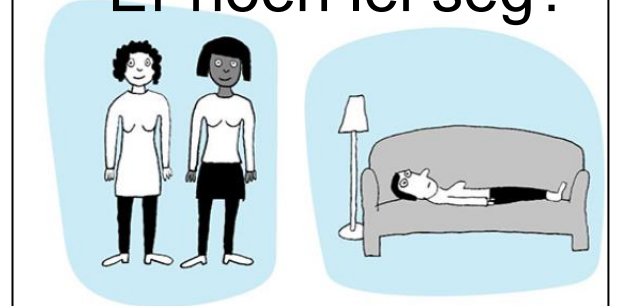
Kartleggingsverktøy

Spørsmålene har støtte i bilder

Bestilling av verktøyene og
 introduksjonskurs

Er noen lei seg?

Hva er ulovlig?

Kropp, Identitet og Seksualitet (KIS)

Start kurset

Kurset starter ved å velge "Start kurs her" på knappen nedenfor. Kurset er inndelt i 8 hovedkapitler hvor hvert kapittel er inndelt med underkapitler. Ved hjelp av navigasjonsknappene nede i høyre hjørne kan man navigere fram eller tilbake, eller man kan gå tilbake til hovedmenysiden.

Start kurset her ▾

For kursholder

Her vil du finne informasjon om kurset og kursmaterialet. Blant annet bakgrunn og målsetting med kurset. Du finner også kursmanualen og informasjon om hvordan du tar i bruk den. Manualen er delt inn i de 8 hovedkapitlene som selve kursrommet er inndelt i.

Til kursmateriell ▾

[Helsekompetanse.no](https://helsekompetanse.no)

Kursmateriell som kan brukes i undervisning, veiledning og i samtaler om temaet kropp, identitet og seksualitet

Materialet er nettbasert og inneholder manual for kursholder, video og illustrasjoner for kursdeltakere.

Takk for meg!

Kontaktinformasjon:

Linda Barøy linda.baroy@ntnu.no, 47244816

følg oss gjerne på facebook